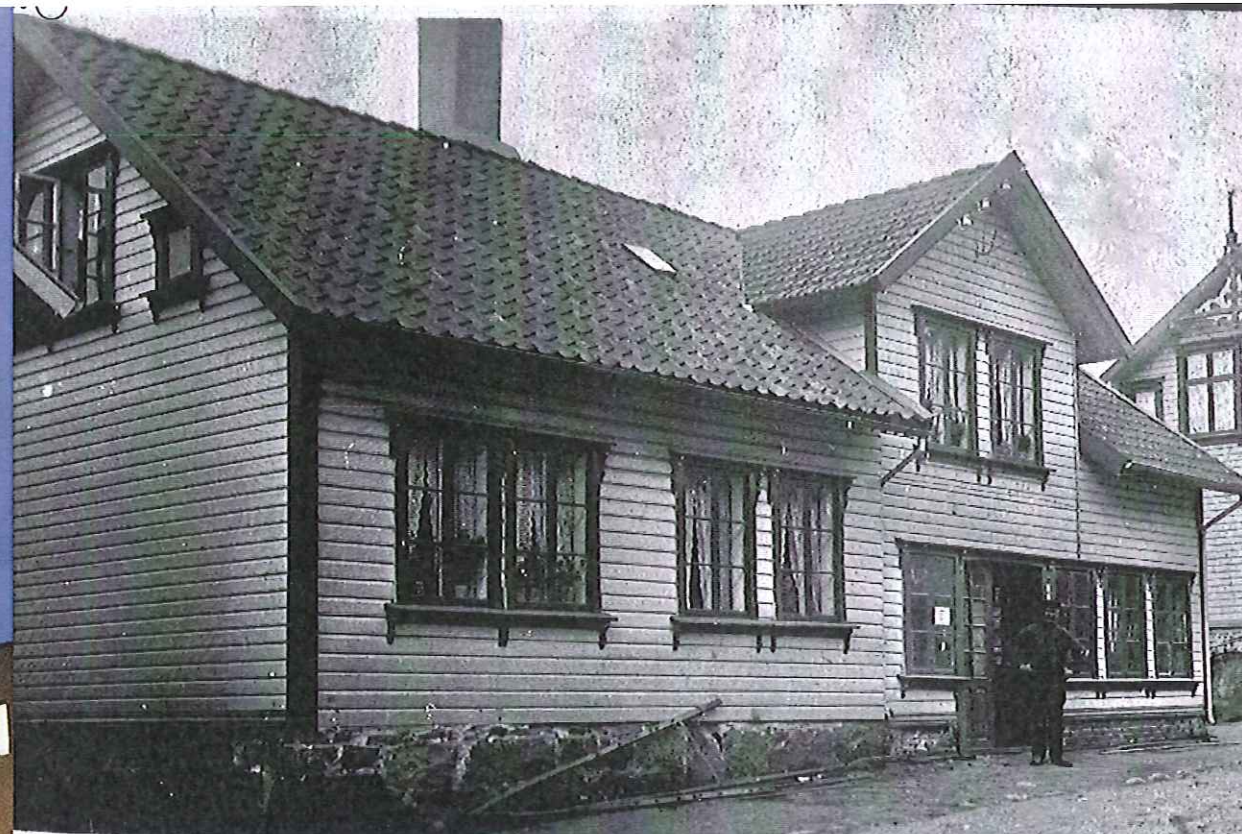

SMIEPARKEN

HISTORISK BYGNINGSMILJØ
STORGATA BRYNE

arkitekter MNAL
ARC
ARKITEKTUR

Aarresmia med fasade sør mot Storgata i Bryne 2019

Initiativ til vern

Etter et målrettet arbeide av arkitekt Reier Carlsen i kompaniskap med Rune Underhaug, har det lyktes å kjøpe Aarresmia og framforhandle en god løsning med Time kommune. Begge er brynebuer og arbeider for å få til en framtidsrettet byutvikling der disse historiske bygningene blir restaurert og blir en del av det viktige parkanlegget i Bryne sentrum.

Rune Underhaug er eiendomsforvalter og utvikler av boligfelt og næringseiendom på Bryne og på Jæren. Han har vært engasjert i frivillig arbeid, i gårdeier-foreningen, og ledet i sin tid den viktige re-etableringen av tur- og lysløypene i det store parkanlegget «Sandtangen» på Bryne. Han har et ønske om å bidra til en positiv byutvikling i Bryne sentrum.

Reier Carlsen er privatpraktiserende arkitekt med kontor på Bryne som har engasjert seg i byutvikling på Bryne. Med bakgrunn sitt arkitektarbeide og personlig gjennomførte restaureringsprosjekter har han nødvendig erfaring og innsikt i historiske byggverk. Han har mottatt Time kommunes kulturvernpris i 2003 og Bryne Vel sin Trivselspris for sin bevaring og restaurering av bygården Hulda Garborgsveg 2 fra 1918. Reier Carlsen arbeider på fritiden med bygningsvern og er nå leder i styret for Fortidsminneforeningen Jæren.

Sammen har Rune og Reier stiftet selskapet Smieparken as org. nr. 923 118 616 med formål å hindre at disse eldste bygningene i Storgata forfaller eller blir revet og derved stoppe dagens signaler om gatens nedtur og forfall. Disse bygningene skal de restaureres for å gi dem tilbake den verdigheten og bruksnyttene de fortjener med gode tekniske kvaliteter for å takle framtidens krav. Smieparken as vil tilrettelegge for at bygningene i framtiden kan brukes til ulike forretnings-, service-, kontor- og boligformål.

Planen.

Ettersom eiendommen Aarresmia er regulert til spesialområde vern blir den liggende på sin gamle plass godt eksponert slik den fra gammelt av var skjøvet ut i Storgata. Mallonhuset som utgjør nabohuset i øst blir revet for å gi plass til ny atkomstvei til Lauritz Bellesens veg samtidig som det skapes en grønn park rundt smiebygningen.

På tomtearealet mellom Aarresmia og Bryneåna klargjøres ny grunnmur for flytting av Steinslandshuset slik at området i framtiden vil framstå med en historisk bebyggelse liggende som et sentralt tun midt i parkområdet av Bryne sentrum. Bygningene skal restaureres der de så langt som mulig tilbakeføres stilhistorisk riktig mens de samtidig gjøres i beste teknisk i stand for å kunne brukes til bolig og forretningsmessig formål inn i framtiden.

Dette bygningsmiljøet ligger midt i tyngdepunktet av byen som del av et luftig-parkmiljø og kloss til handlegaten. Slik bygningene plasseres, vil området bli til en stor grønn lunge som åpner seg mot FritZ Røedparken og Bryneåna med storflott utsikt mot kirken.

Stasjonsbyen sine gamle velkjente hus vil således leve videre godt synlig i parkmessige omgivelser til glede for byens befolkning.

Begge husene er vernet i kommunedelplanen for Bryne sentrum der Aarresmia er avsatt som vern med spesialområde H_570 og Steinslandshuset merket R/3 i temakart nr. 10 som høgt prioritert kulturminne. Situasjonen sommeren 2019 var imidlertid slik at Aarresmia har stått ubrukt i mange år og etter hvert preget av forfall med taklekkasjer og råde i kledning og vindu mv.

Steinslandshuset fortsatt er i bruk som tatoveringsstudio med boligdel over, men må etterhvert renoveres på grunn av manglende vedlikehold over flere år. Dette huset er også utsatt for tidligere uheldige tilbygg og mindre fasadeendringer som gjør at huset trenger noe restaurering.

Steinslandshuset med fasade sør mot Storgata 2019

Aarresmia med fasade sør mot Storgata i Bryne 2019

Initiativ til vern

Etter et målrettet arbeide av arkitekt Reier Carlsen i kompaniskap med Rune Underhaug, har det lyktes å kjøpe Aarresmia og framforhandle en god løsning med Time kommune. Begge er brynebuer og arbeider for å få til en framtidsrettet byutvikling der disse historiske bygningene blir restaurert og blir en del av det viktige parkanlegget i Bryne sentrum.

Rune Underhaug er eiendomsforvalter og utvikler med tillitsverv i Bryne næringsforening som harengasjert seg i mye frivillig arbeide på Bryne. Han er aktiv for å få til en framtidsrettet byutvikling i Bryne sentrum og har blant annet ledet den viktige etableringen av tur- og lysløypene i det store parkanlegget Sandtangen på Bryne.

Reier Carlsen er privatpraktiserende arkitekt med kontor på Bryne som har engasjert seg i byutvikling på Bryne. Med bakgrunn sitt arkitektarbeide og personlig gjennomførte restaureringsprosjekter har han nødvendig erfaring og innsikt i historiske byggverk. Han har mottatt Time kommunes kulturvernpris i 2003 og Bryne Vel sin Trivselspris for sin bevaring og restaurering av bygården Hulda Garborgsveg 2 fra 1918. Reier Carlsen arbeider på fritiden med bygningsvern og er nå leder i styret for Fortidsminneforeningen Jæren.

Sammen har Rune og Reier stiftet selskapet Smieparken as org. nr. 923 118 616 med formål å hindre at disse eldste bygningene i Storgata forfaller eller blir revet og derved stoppe dagens signaler om gatens nedtur og forfall. Disse bygningene skal de restaureres for å gi dem tilbake den verdigheten og bruksnyttene de fortjener med gode tekniske kvaliteter for å takle framtidens krav. Smieparken as vil tilrettelegge for at bygningene i framtiden kan brukes til ulike forretnings-, service-, kontor- og boligformål.

Planen.

Ettersom eiendommen Aarresmia er regulert til spesialområde vern blir den liggende på sin gamle plass godt eksponert slik den fra gammelt av var skjøvet ut i Storgata. Mallonhuset som utgjør nabohuset i øst blir revet for å gi plass til ny atkomstvei til Lauritz Bellesens veg samtidig som det skapes en grønn park rundt smiebygningen.

På tomtearealet mellom Aarresmia og Bryneåna klargjøres ny grunnmur for flytting av Steinslandshuset slik at området i framtiden vil framstå med en historisk bebyggelse liggende som et sentralt tun midt i parkområdet av Bryne sentrum. Bygningene skal restaureres der de så langt som mulig tilbakeføres stilhistorisk riktig mens de samtidig gjøres i beste teknisk i stand for å kunne brukes til bolig og forretningsmessig formål inn i framtiden.

Dette bygningsmiljøet ligger midt i tyngdepunktet av byen som del av et luftig-parkmiljø og kloss til handlegaten. Slik bygningene plasseres, vil området bli til en stor grønn lunge som åpner seg mot FritZ Røedparken og Bryneåna med stor flott utsikt mot kirken.

Stasjonsbyen sine gamle velkjente hus vil således leve videre godt synlig i parkmessige omgivelser til glede for byens befolkning.

Begge husene er vernet i kommunedelplanen for Bryne sentrum der Aarresmia er avsatt som vern med spesialområde H_570 og Steinslandshuset merket R/3 i temakart nr. 10 som høgt prioritert kulturminne. Situasjonen sommeren 2019 var imidlertid slik at Aarresmia har stått ubrukt i mange år og etter hvert preget av forfall med taklekkasjer og råte i kledning og vindu mv.

Steinslandshuset fortsatt er i bruk som tatoveringsstudio med boligdel over, men må etterhvert renoveres på grunn av manglende vedlikehold over flere år. Dette huset er også utsatt for tidligere uheldige tilbygg og mindre fasadeendringer som gjør at huset trenger noe restaurering.

Steinslandshuset med fasade sør mot Storgata 2019

Aarresmia fra ca 1930

Olaf Aarre i arbeide

AARRESMIA.

Storgata 35, Bryne. gnr. 1 bnr. 28 i Time.

Regulert til spesialområde for bevaring i kulturminneplanen (SOB) for Time kommune.

Bygningen er oppført i 2 byggetrinn hvorav vestre del i 1 etasje med loft er oppført i 1891.

Grunnflate BRA = 45m² og loft BRA = 28m²

Denne fløyen ligger på natursteinsmur med krypkjeller ca. 0,6m over fortau og har vært permanent bolig fram til 1980-årene. Deretter ble denne fløyen modernisert innvendig med nye vindu og brukt til kontor.

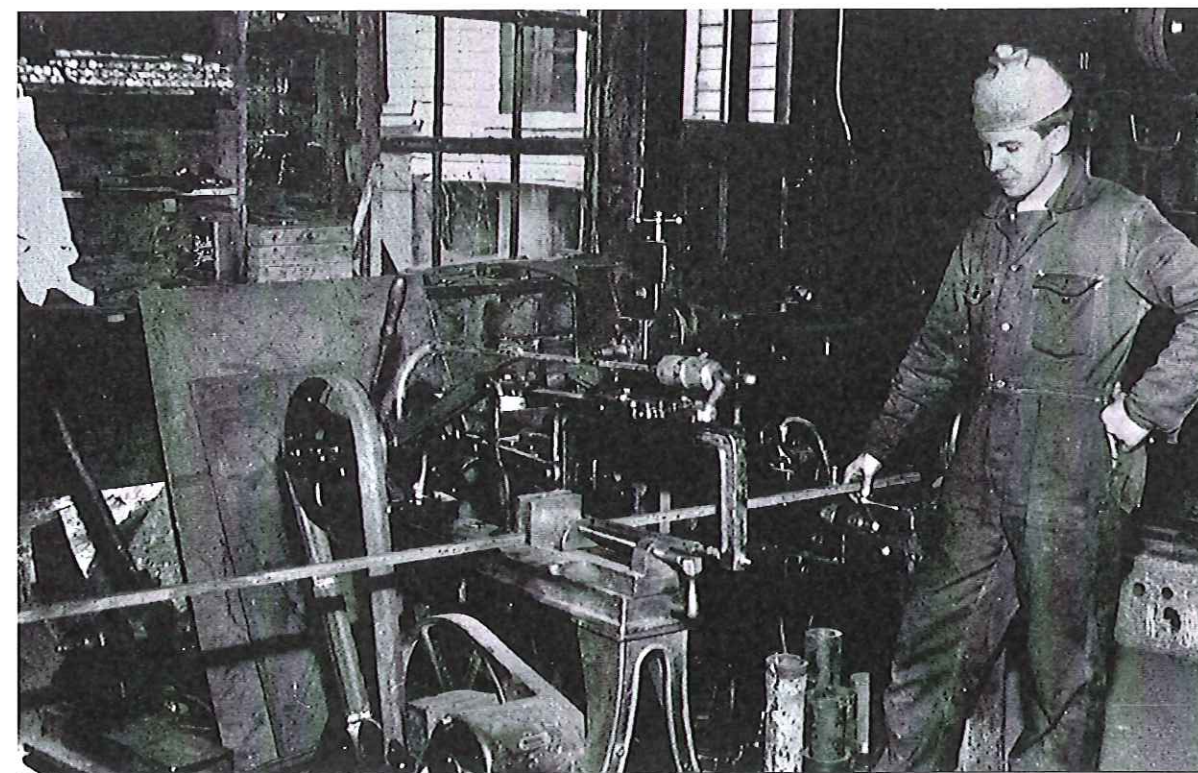
Huset er bygd til mot øst i 1906 og framstår som et 2-etasjes tilbygg. Denne delen inneholder smie med port mot Storgata og bolig i 2. etasje.

Smiedelen har et bruksareal i 1. etasje BRA = 66m² og 2. etasje BRA = 58m²

Bygget gjennomgikk en modernisering i 1934 hvor blant annet vinduene i boligdelen mot Storgata fikk 3 fag og årene etter krigen ble den store porten til smia montert for å takle økende arbeidsmengder.

Smia ble brukt til smie for Aarreslekten i 3 generasjoner fram til ca. 1960. Etter den tid har der vært ulik forretningsvirksomhet der uten at det ble langvarig bruk.

På slutten av 1980-tallet ble smia ominnredet til keramikerveksted for kunstnerne Karen og Jens Erland som var der til i 19 år. De ble avløst av kunstnere som hadde atelier der for et kortere tidsrom og siden har bygget for det meste stått ubrukt.

Original bygningskonstruksjon

Aarresmia med boligdel framstår etter forholdene i god og original stand på alle synlige fasader. Bygningen har den originale taktekkingen, kledningen med de riktige vindusgerikter og mange av de originale vinduene er fortsatt på plass.

Interiørene eldste boligdelen i vest er modernisert tidlig i 1990 årene for kontorbruk.

Smiefløyen har mange element av de originale interiørene både oppe og nede fra 1906 selv om det er flikket en del opp gjennom årene.

Essa står fortsatt på sin opprinnelige plass i nordveggen og stolpe veggene med de originale utmuringene er fortsatt synlige på innside. Vinduene i denne fløyen er alle i original utførelse med enkelt taffelglass og profilerte lister på innside med originale gerikter på utside. Himlinger med staffpanel, hulkillister samt mange originale dører med listverk er fortsatt på plass i 2. etasje.

1. etasje boligdelen anno 1891 er bygget i laftet tømmer og har følgende konstruksjon:

- Grunnmur med krypkjeller av naturstein med rester av kalkmørtel i fugene.
- Gulvbjelkelag med krysslågt bordgolv – uisolert.
- Vegg av tømmer 3"x7" med 3x3" stolper med utvendig liggende 19x130mm høvlet staffpanel. Veggene innvendig er pappet og pålimt tapet som ligger i mange lag og forteller om historiens skiftende stilretninger.
- Himling og gulv mot loft er bygget med 2 1/2"x6" bjelker og 1"x6" bordgolv.
- Takkonstruksjon med langsgående åser med sutak av 1"x 6" bord. Papp, strø og taklekter. Enkeltkummet tegltakstein. Takrenner og nedløpsrør av zink.

Smiefløyen anno 1906 og har følgende konstruksjon:

- Gulv av teglstein muret på betonggulv.
- Grunnmur av teglstein pusset på begge sider på stripefundament av betong,
- Vegg av bindingsverk / stolper og sviller 4X4". I første etasje mot smia har vegg fått en utmuring av tegl som er synlig på innside. 2. etasje er bordkledt med 19mm høvlet og pløyde bord. Hulrom er helfylt med sagespon. Yttervegg er kledd direkte på stolpene med liggende 19x130mm høvlet staffpanel. Veggene innvendig er pappet og pålimt tapet.
- Himling og gulv mot loft er bygget med 2 1/2"x6" bjelker og 1"x6" bordgolv.
- Åsetak konstruksjon med sutak av 1"x 6" bord over –under. Papp, strø og taklekter. Enkeltkummet tegltakstein.

Nåværende tilstand

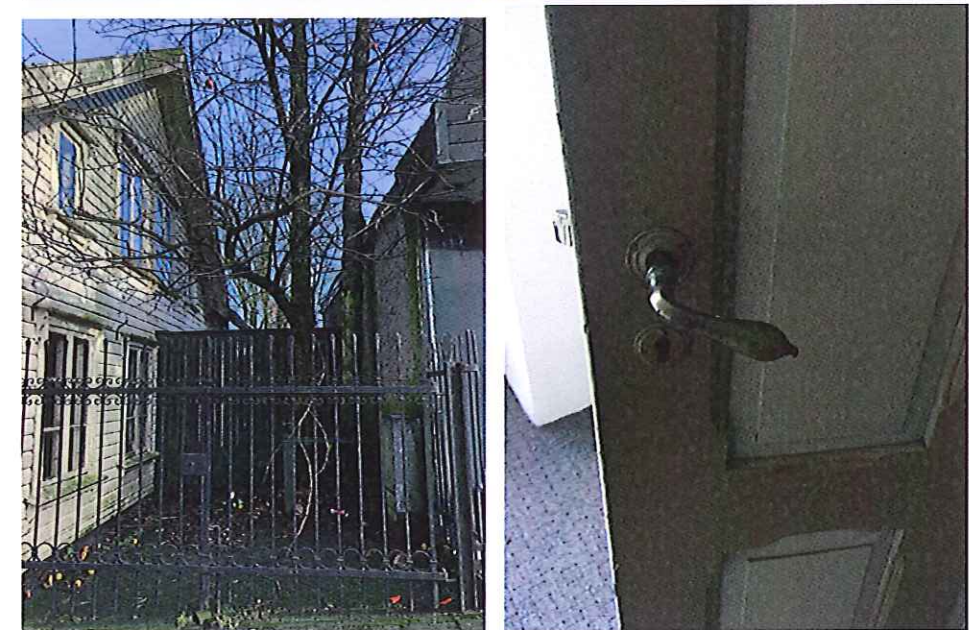
Bygget har stått ubrukt, lite oppvarmet i flere år og preget av manglende vedlikehold. Det mest problemfylte er ulike taklekkasjer over mange år som har gjort noe skade på deler av tak, vegg og bjelke-konstruksjonene i bygget. Men etter forholdene står det bra til med de fleste bygningsdeler slik at det meste av konstruksjonene kan repareres og brukes videre. Nedenfor er en oppstilling av tilstand for hver konstruksjonsdel.

Tak

Det meste av taktekkingen av enkeltkrummet taksten i tegl er i bra stand, men har noe avskaling og frostskaider.

Alle takbeslag av blikk er lekk og utgått på dato. Takrenner av zink er trolig skiftet for ca. 30 år siden, men en del av disse har lekkasjer og nedløpsrørene er stort sett ødelagt.

Undertak med gammel papp har aldringsskader med mye hull mens strø og lekter har råteskader slik at parti av takstein har løsnet. Da taket ble delvis reparert for mange år siden framstår sutaket av bord rimelig bra til tross for at en del bord må skiftes ut. Underkledning av alle takutstikk med faspanel med spikerslag har flekkvise råteskader og deler av denne har falt ned. Takkonstruksjonen med åsene og nødvendige understøttelser er i god stand bortsett fra lokale områder ved gratfoten hvor det har vært lekkasjer.

Yttervegger

Alle fasadekledninger av 19x130mm staffpanel er stort sett av original utførelse hvor større partier har råteskader på grunn av manglende utlufting. Spesielt gjelder det smiefløyen hvor utmuringen og sagesponfyllingen har hindret utlufting. Her er både en del bærende stolper og sviller angrepet av råte. Kledningen på boligdelen framstår mye bedre slik at deler av kledningen her kan brukes videre. Tømmerveggen synes å være i god stand med kun lokal råte på nederste stokkefar. Veggene har vært uten papp og synes å være godt luftet slik at stolpene på utsiden er i rimelig god stand.

Vindu

Vinduene er skiftet ut i boligdelen og er fra tidlig 1990 tall. For det meste er det 3 fags koplet med kittfals og klassiske beslag i god stand. Vinduene i smia er alle originale med enkle taffelglass hvor de fleste er hele. Alle vinduene er malings- slitt, med varierende grad av råte og setningsskader.

Interiør

Innside på boligdelen er platekledd og tapetsert som følge av modernisering. Her er det lagt moderne parkett på gulvene i begge etasjer og de originale dørene er skiftet ut og kastet sammen med alt originalt listverk. Vegger er kledd med sonplaner og prefabrikerte paneler. Himlinger av trebord med synlige bjelker er overmalt, men fortsatt originale materialer.

Smia er hel og fin med originalveggene av synlig bindingsverk og utmuring intakt, mens stolpene og himlinger av tre er beiset og malt opp gjennom årene. 2. etasje over smia er hel med gulvtepper av nyere dato med overmalte tapeter himlingspaneler, innerdører og listverk.

Tekniske anlegg

Sanitær

Det finnes 2 fungerende toaletter i begge fløyer hvor toalettet i smien er av gammel dato. Her også eldre kjøkkeninnredninger med varmtvanns beredere i benkeskap. Det er ikke fungerende dusjer i bygget. Installasjonene er av eldre dato ligger for det meste åpne og utført i kobber og avløpsrør i plast. Anlegget er for en stor del uisolert og således utsatt for frost .

Elektrisk

Det er et forholdsvis oppdatert elskap med automatsikringer plassert i 2. etasje over smia. Hoved inntakskabel er synlig på fasadens utside mot sør og er trukket inn på kaldtloft i 2. etasje. Siden bygget har uisolert tømmer- og bindingsverk-konstruksjon er det meste av kabelanlegget montert synlig på innside med brytere og stikkontakter. Belysningen kommer stort sett takmonterte lamper av nyere modell. Boligdelen er oppvarmet med eldre veggmonterte panelovner. Smia har ingen oppvarming bortsett fra en eldre vedovn ved essa.

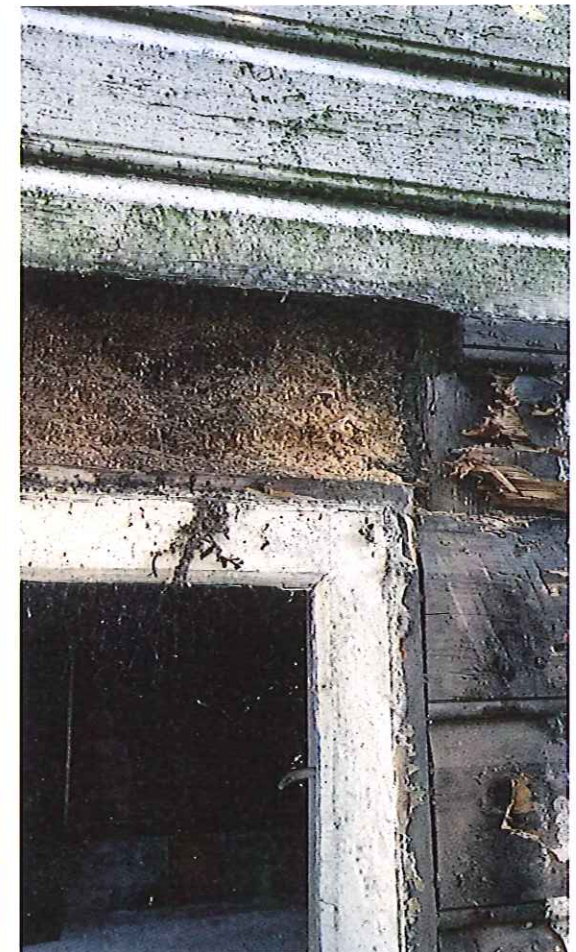
Ventilasjon

Det er kun naturlig ventilasjon og kun mekanisk avtrekksvifte på wc. Det er få veggventiler å finne i bygningen for øvrig. Kaldtloftet under sutaket har bare begrenset utlufting.

Ildsteder

Det er 2 originale murte piper i bygningen av tegl som er pusset på utside over tak. Pipen i bolifløyen har en flott synlig teglkrone på toppen og synes å være tett mot taktekkingen. Pipen er tilnyttet en eldre verneverdig rund vedovn av støpejern fra tidlig 1900 tall.

Pipen i smiefløyen er knyttet til essen i og en vedovn i 1. etasje og det er ingen bruk av den i 2. etasje. Essen er av original utførelse i tegl og framstår som et svært synlig og viktig interiørelement i selve smierommet.

Plan for restaurering.

Takkonstruksjon.

Åser som er skadet må repareres og deler må om nødvendig skiftes ut. Det betyr at deler av loft ved gratsperrer må løftes opp og understøttes da det har oppstått lokale setninger i takkonstruksjonen.

Takstein tas ned sorteres og vaskes. Vi anslår at ca. 20% av steinene må skiftes ut og erstattes med samme type som tas fra eget lager og evt. kjøpes inn fra nærmiljø. Gammel papp, beslag og lekter rives og bordtak som er ødelagt av råte tas bort. Beregner at ca. 25 % av bordtaket må skiftes ut og erstattes med nye 1"x 6" furubord. Det monteres 3mm asfaltimpregnerte sutaksplater på sutaksbordene og ny D -glass-papp legges med 23x48mm strø og 36x48mm lekter. Nye gratrenner monteres, mens takrenner av zink delvis repareres og fornyes, mens alle nedløpsrør må skiftes. All underkledning av takutstikk bygges med 15x 98mm staffpanel montert direkte under utstikkende sutaksbord. Vindskier, gavlbord med stubord fornyes og gjenoppbygges med samme material dimensjoner og måte som før.

Yttervegger

Laftevegg i gammel boligdel gjenoppbygges på følgende måte regnet innenfra og ut:

- Plane trefiberplater på innside og gammel laftevegg med opplendinger/ stolper beholdes.
- Diffusjonsåpen vindspærreduk monteres på utside av tøkerveggen.
- Hulrom fylles med 70mm + 50mm Rockwool.
- Det utlektes c-c 600mm med med vertikale spikerslag.
- Vindspærreduk.
- 30mm stående utlekting.
- 19x123mm liggende dobbeltfals staffpanel av tettvekst furu. Her vil vi også legge inn parti med utsortert original kledning. Kledning males med linoljemaling.

Bindingsverkvegg i smietilbygg

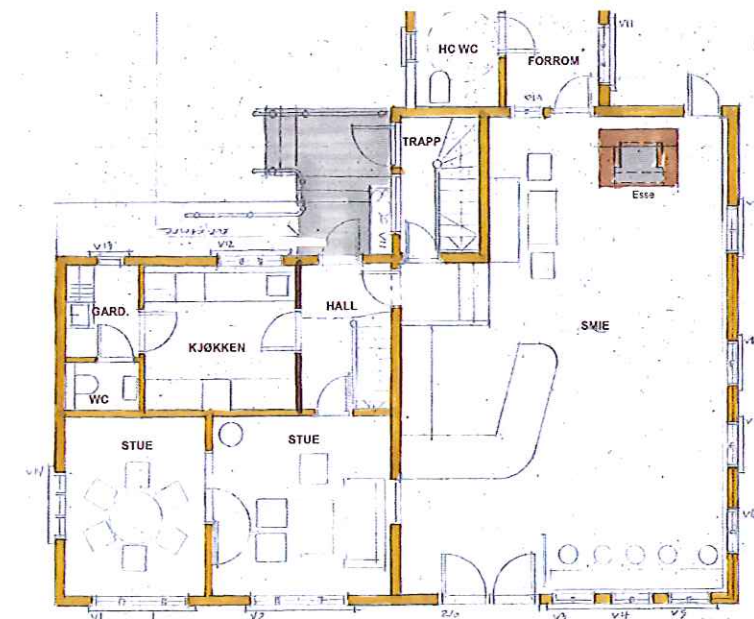
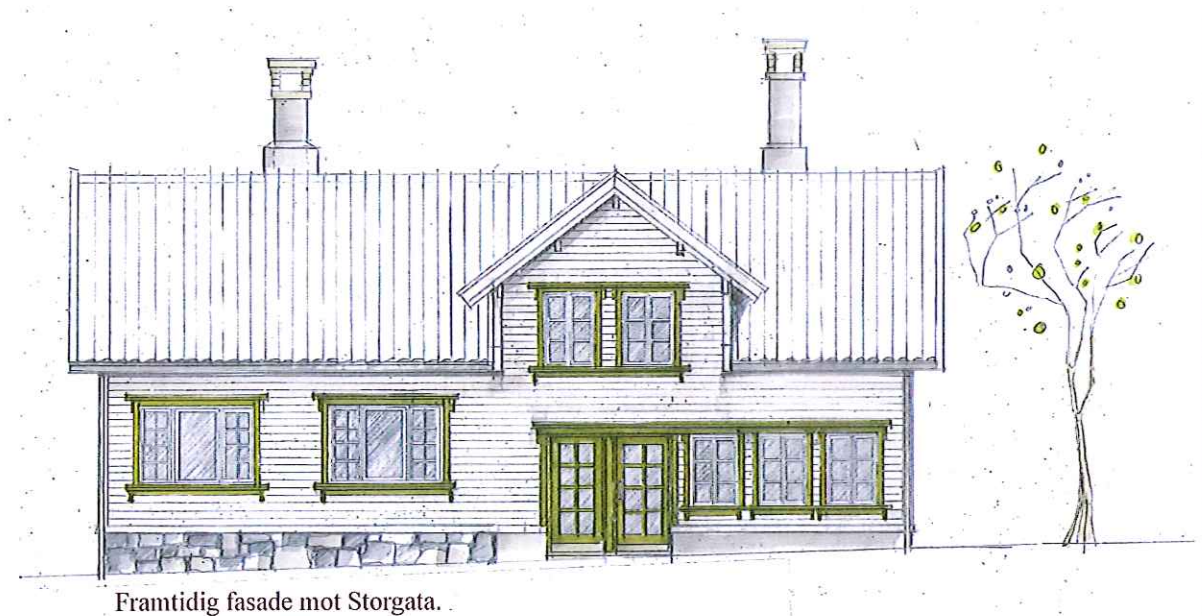
- Friske bærende stolper og sviller beholdes, mens råteskadde skiftes ut. Her må all utmuring tas ned og mures opp etterpå da de fleste bunnsviller må skiftes på grunn av råteskader. All sagespon må fjernes og skadet bordkledning på innside i 2. etasje må skiftes ut.
- Utbulende deler av malepapp innvendig i 2. etasje fjernes og innerveggene av liggende bordkledning påmonteres dampbrems type Sd5. Platekles deretter med Hunton trefiberplater. Gamle tapetlag bevares og kles inne.
- Hulrom i bindingsverk 2. etasje fylles med 100mm Rockwool 37.
- Vindspærreduk monteres på utside av bindingsverk i 1. etasje.
- Originalveggen påfores med vertikale 48x98mm c-c 600mm og fylles med Rockwool 33.
- 12mm asfaltimpregnerte vindtettplater med vindspærreduk på utside.
- 30mm stående utlekting
- 19x123mm liggende dobbeltfals staffpanel av tettvekst furu. Her vil vi også legge inn parti med brukbar original kledning. Kledning males med linoljemaling.
- Tegl mellom synlige reparerte stolper i smierommet monteres på ny.

Bjelkelag

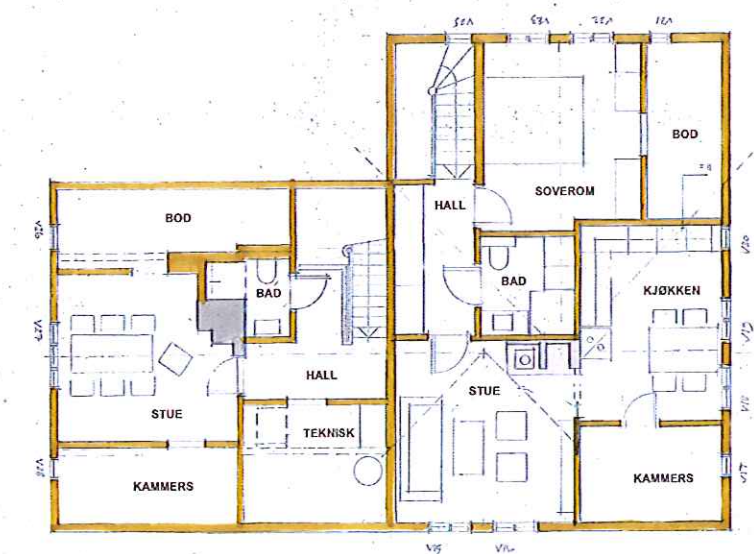
Gammel boligdel. Begge etasjer skal tilhøre samme bruksdel.

Gulv mot krypkjeller åpnes for sjekk og repareres for å sikre bæreevne, vindtetthet og isolasjon.

- Gammel parkett og furugulv må fjernes.
- Gamle bjelker kontrolleres og repareres , evt. må noen byttes.
- Det vindtettes mot krypkjeller med asfaltplater.
- Isolasjon legges mellom bjelker av den tykkelse som kan oppnås.
- Nytt 25mm furugulv monteres. Males med golv-maling.
- Gammelt bjelkelag i 2. etasje med bordgulv beholdes da dette også utgjør synlig himling i 1. etasje. Moderne parkett fjernes.

Plan 1. etasje. Næringsbruk

Plan 2. etasje Bolig / Kontor

- Det utlegges 48x48mm spikerslag c-c 600mm på filtduk (trinnlydsdemping)
- 50mm Rockwool mellom spikerslagene.
- Nytt 25mm furugulv monteres. Males med golvmaling.

Boligdel i Smiefløy

2. etasje skal som i gamle dager brukes til selvstendig boligdel eller mulig kontordel.
- Gammelt gulvbelegg og teppe fjernes slik at originalt bordgulv kommer fram. Dette utgjør også himlingen i smia som ligger under.
 - 1 lag 13mm gips utlegges på gammelt rengjort bordgulv.
 - 20mm Rockwool trinnlydsplater.
 - 48x98mm spikerslag på flask c-c 600mm.
 - 50mm Rockwool.
 - Nytt 25mm furugulv monteres. Males med golvmaling.

Golv på grunn

Gulvet i smia består av teglstein som ble nedlagt på 1990-tallet, mens det originalt var betonggulv der dasmia var i bruk. Siden gulvet i dag er uisolert, må vi fjerne teglgulvet og meisle bort betongunderlaget. Gulvet singles isoleres med 100mm skumplastisolasjon, fukt-tettes og det støpes en 100mm svinnarmert betongplate med røranlegg for vannbåret gulvarme. Gulvet får deretter synlig betongoverflate som slipes lett for å bli funksjonelt.

Vindu og dører

Alle eksisterende vindu skal brukes på nytt. De originale vinduene i smiefløyen blir tatt ut og reparert på lokal trevarefabrikk. Her blir glassene tatt ut og rammene reparert. Ødelagte sprosser blir skiftet ut og hovedkarmer fornyet med nødvendige utføringer påsatt for å kompensere for tykkere vegger. originalglass blir innsatt og kittet med linoljekitt. Vinduene får påsatt koplet ramme med ekstra glass for å øke vinduets u-verdi. Alle vindusbeslag blir både brukt om igjen og skiftet kun der det er nødvendig.

Det lages ny 2-fløyet innadslående hoveddør med glass til smia med klassiske messingbeslag. Gammel dør til boligdel vurderes restaurert og brukt på ny. Eksisterende hoveddør til Smiefløyen er av nyere utgave, men bygget med ramtre i klassisk stil og vil bli brukt på ny.

Piper og ildsteder

Pipene av tegl i både i gammel boligfløy og smiefløy må repareres for å gjøres funksjonelle etter dagens standard og krav.

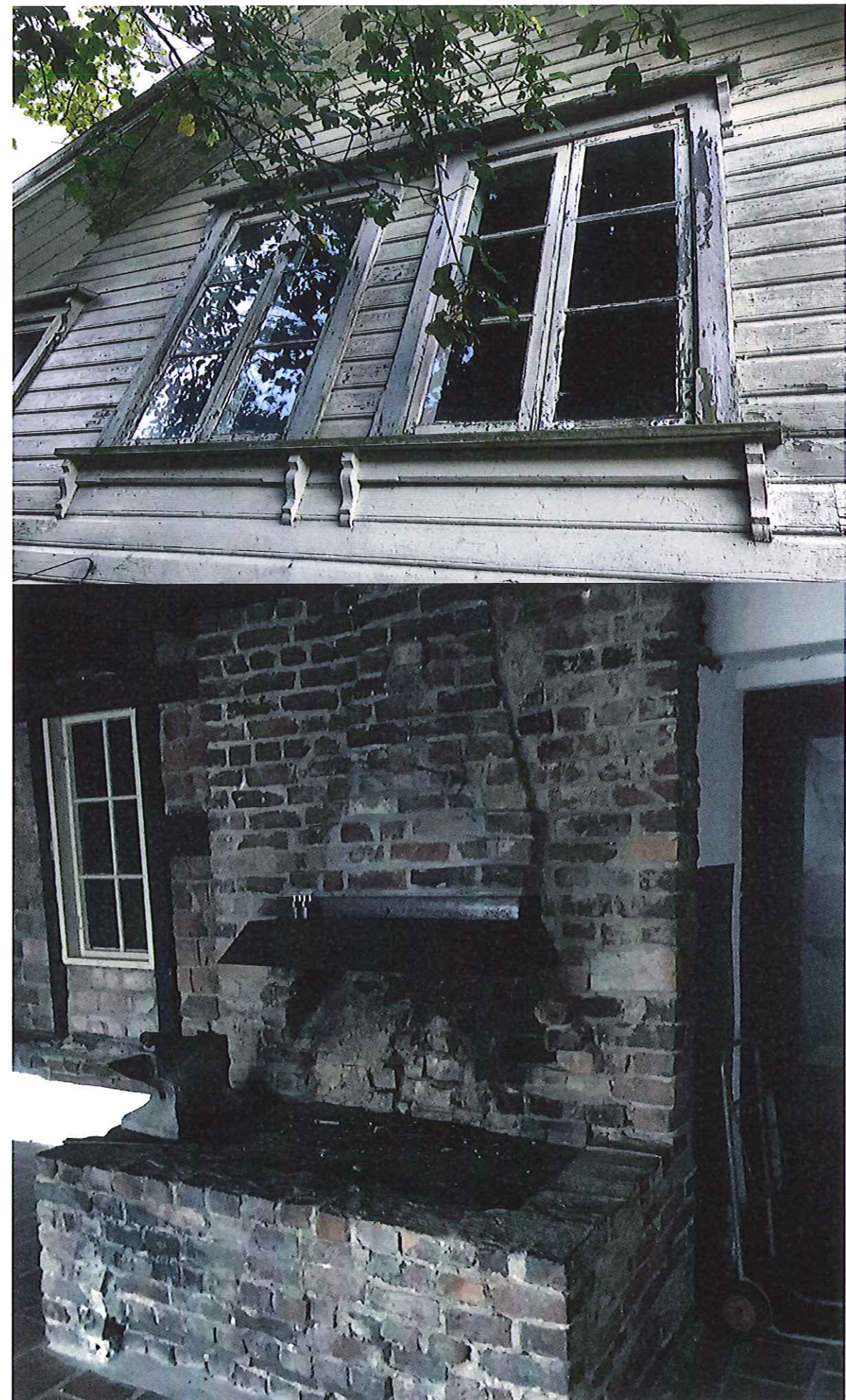
Essa med sin plassering vendt mot smierommet utgjør et viktig historiefortellende bygningselement og preger således opplevelsen av rommet. Det er således en viktig forutsetning for den videre bruk av smia at ildstedet igjen gjøres funksjonsdyktig.

Boligfløyen har en klassisk ovn montert i stuen. Pipen er i rimelig god stand og kan brukes noen 10- år til slik den er, selv om det anbefales en ny rørføring i den.

Etter konsultasjon med konsulent for ildsteder rådes vi til å gjennomføre følgende tiltak for å kunne bruke piper og ildsted i framtiden:

Pipen i smiefløyen som har en 1 steinsåpning må sementeres på innside etter egen prosess utført av spesialfirma. Vi oppnår da å få en ildfast kjerne med sirkulært hull som igjen stabiliserer hele murverket. Alle krager med gjennomføringer og avstander til trekonstruksjonene sikres etter forskriftene.

Essen bygges forsiktig om med orif'ginale murstein slik at vi får større røkhatt av tegl og noe mindre peisåpning for å sikre bedre røkavtrikk i rommet. Ombyggingen gjøres likevel slik at nåværende røkskjerm av jern og teglkonstruksjon blir mest mulig lik den originale utformingen. Det må sikres god tilgang til friskluft via rør til det fri fra gruen.

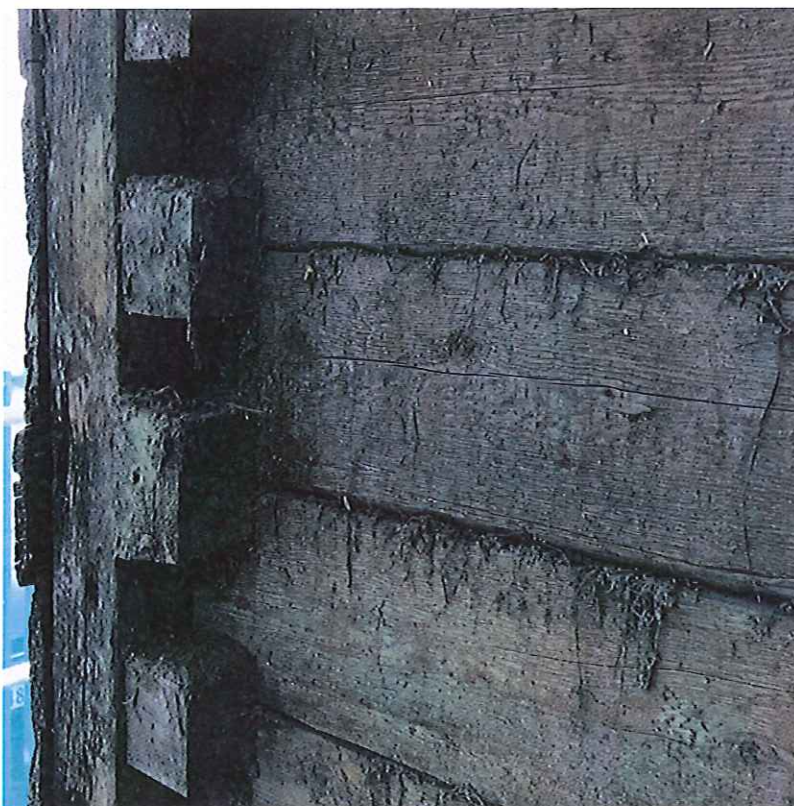

Grunnmurer

Den gamle boligfløyen er bygget med krypkjeller på natursteinsmur som er fuget på utside. Steinsettingen er ujevn og består av mange hull som inviterer til rotteplage slik at den må repareres og fuges på nytt. Muren må få bedre ventilering.

Dersom gulvet åpnes helt for gjenoppbygging vil vi legge ut Platon og singel for å redusere fukt og avdampning fra grunnen mot bjelkelaget.

Grunnmur mot smia er bygget i pusset 1 steins teglmur i ca. 0,6m høyde over innvendig gulv. Muren repareres og pusses på innside mens den slemmes og påføres 50mm Rockwool støpeplate som pusses på utside. Avsluttes med skjult Platon grunnmursfolie mot terreng.

Tømmerveggen fra 1891 uten papptetting og kunn mose mellom plankene er fortsatt frisk og fin til tross for nesten 130 år i jærsk klima.

Tekniske anlegg

Det etableres 2 tekniske rom. I første etasje tilbygg ved nordvegg i smia lages plass for hoved el- skap. Her anlegges plass for bereder for forbruksvann samt sirkulasjonsvann med tilhørende utstyr for gulvarmeanlegg i smiegulvet.

Eksisterende wc i boligdel beholdes mens det lages ny installasjon for kjøkkenvassom anvist på plantegning.

I boligfløyens 2. etasje bygges et teknisk rom for ventilasjonsanlegg til næringsdelen som omfatter smiedelen 1. etasje samt hele den gamle boligfløyen. Rørfordelingsanlegg for ventilasjon legges i hovedsak på kaldt-loftet over 2. etasje.

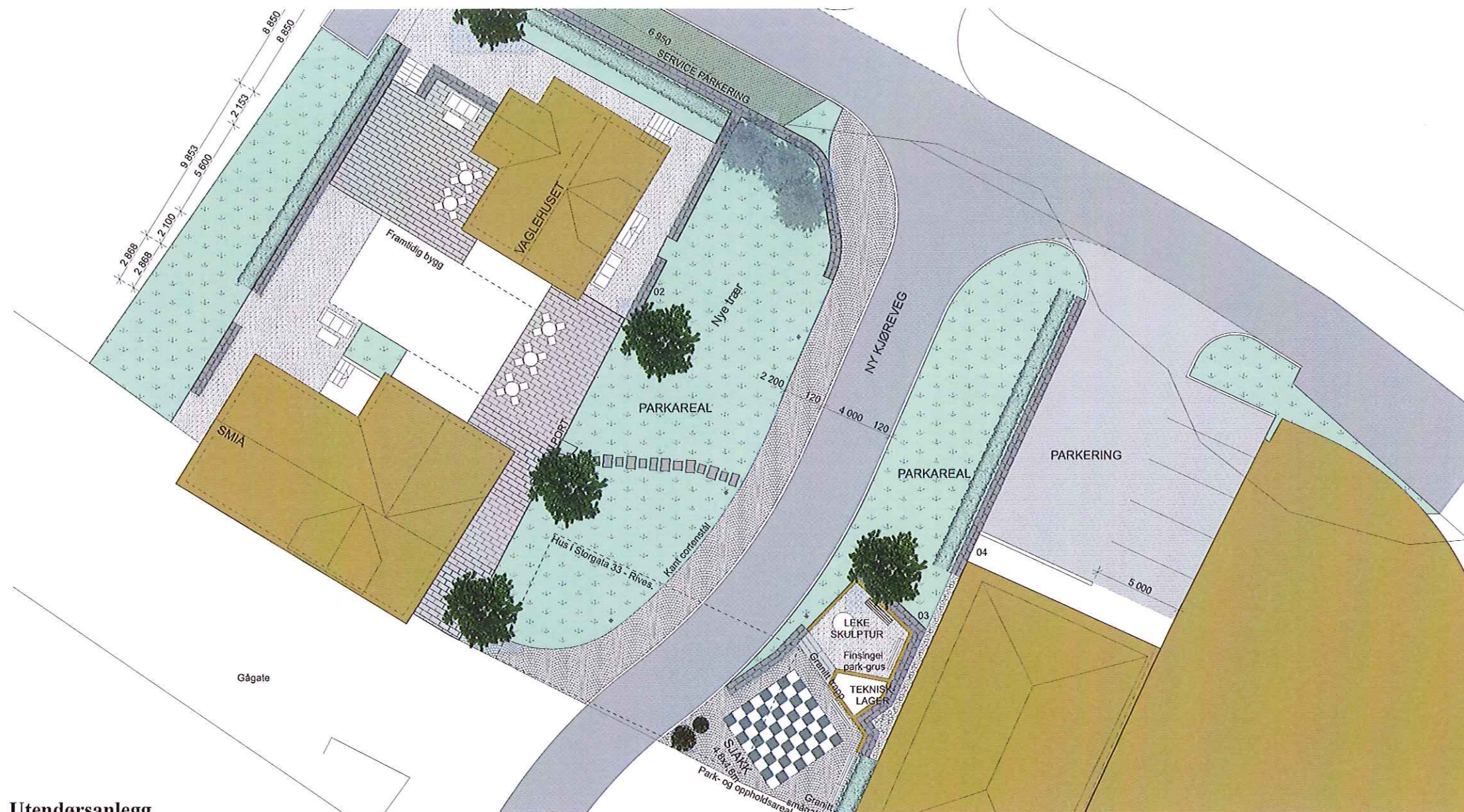
Leilighet i 2. etasje får eget strømfordelingsskap, ventilasjon og varmtvann plassert i garderobedel i internt trapperom.

Den originale taksteinen av tegl blir brukt videre etter rengjøring og utsortering.

Kledningsbord og vindusknektar forteller om fargebruk i fasaden gjennom tidene. Noe må fornyes, men deler av gamle bygningsmaterialer kan brukes på ny.

Utendørsanlegg

Aarresmia vil ligge i direkte tilknytning til Time kommunes parkanlegg vendt mellom Storgata og Bryneåna. Landskapet vil formes etter bygninger og topografien hvor det bygges mindre terrengmurer av tørrlodd naturstein for å tilpasse dette til bygningenes gulvnivå. Vi ser for oss å bruke natursteisheller lagt ned i singel ved inngangspartiene, områder ellers med gradert gårdsgrus/ singel og grønn plen for å gi anlegget et historisk riktig nærmiljø. Den gamle smijernsporten som Aarresmeden utførte har vi tatt vare på og vil bli plassert på egnet sted uten at området for øvrig blir avstengt for allmenn ferdsel. Det vil i størst mulig grad lages utendørsflater som skal kunne gi plass til utemøblering og sikres best mulig tilgjengelighet.

Etterbruk

Bygningsanlegget forberedes gjennom sin restaureringsprosess med tilfredsstillende energiklasse og tekniske anlegg til å kunne bli fullgode bruksbygninger for framtiden. Interiørene i smia og boligdelen blir opprettholdt med opprinnelige synlige bindingsverk med utmuring, mens stuen i boligdelen får klassiske tapeter hvor originale dører med listverk males i harmoniske linoljefarger. Bygningsmiljøet er altså tenkt tilbakeført i interiørene, men likevel skal det være rom for moderne bygningsmessige tilpasninger til interiør og møblering for å legge til rette for ulike næringsformål. 2. etasje over smia innredes som separat bolig slik etasjen alltid har vært brukt, men likevel med mulighet til kontor eller annen næringsbruk.

På denne måten skal både de over 100 år gamle bygningene Aarresmia og Steinslandshuste bli stående i parken som et lite historisk klyngetun og være klar for bruk i framtiden. De skal på sin originale måte symbolisere fortellingen om det gamle handels- og håndverkerstedet Bryne der de bidrar til miljø, undring og glede for framtidige generasjoner.

Bryne 25. November 2019

Reier Carlsen
Ing arkitekt MNAL